A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2009. szeptember 10.*

A C-292/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia) a Bírósághoz 2008. július 2-án érkezett, 2008. június 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **German Graphics Graphische Maschinen GmbH**

és

az **Alice van der Schee** mint a Holland Binding BV felszámolója

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök (előadó), M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet és E. Levits bírák,

* Az eljárás nyelve: holland.

főtanácsnok: P. Mengozzi,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a holland kormány képviseletében C. Wissels és C. ten Dam, meghatalmazotti minőségben,

– a spanyol kormány képviseletében J. López-Medel Bascones, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében I. Bruni, meghatalmazotti minőségben, segítője: W. Ferrante avvocato dello Stato,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében H. Walker és A. Henshaw, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében A.-M. Rouchaud-Joët és R. Troosters, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.; helyesbítés: HL L 234., 43. o.) 4. cikke (2) bekezdése b) pontjának, 7. cikke (1) bekezdésének, valamint 25. cikke (2) bekezdésének és a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítés: HL L 242., 6. o.) 1. cikke (2) bekezdése b) pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 A kérelmet a German Graphics Graphische Maschinen GmbH (a továbbiakban: German Graphics) és Alice van der Schee mint a Holland Binding BV (a továbbiakban: Holland Binding) felszámolója között, az egyik német bíróság által hozott végzés végrehajtása tárgyában folyamatban lévő eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 Az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A fizetésképtelenségi eljárás megindítására azon tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal, amelynek területén az adós fő érdekeltségei találhatók [helyesen: az adós fő érdekeltségeinek központja található]. Társaság vagy jogi személy esetén az ellenkező bizonyításáig a létesítő okirat szerinti székhelyet kell a fő érdekeltségek központjának tekinteni."

4 E rendelet 4. cikkének (1) bekezdése és (2) bekezdésének b) pontja kimondja:

„(1) Amennyiben e rendelet eltérően nem rendelkezik, a fizetésképtelenségi eljárásra és joghatásaira annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén az ilyen eljárást megindítják (a továbbiakban: az eljárás megindításának helye szerinti állam).

(2) Az eljárást megindításának helye szerinti állam joga határozza meg az ilyen eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének feltételeit. Különösen meg kell határozni:

[…]

b) a vagyontárgyakat, amelyek a vagyon részét képezik, és az adós által a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően szerzett vagy rá háramló vagyontárgyak kezelését."

5 Az említett rendelet 7. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Egy vagyontárgy vevője elleni fizetésképtelenségi eljárás megindítása nincs hatással a tulajdonjog fenntartásán alapuló eladói jogokra, ha az eljárás megindításakor a vagyontárgy az eljárás megindításának helye szerinti államtól eltérő tagállam területén volt."

6 Ugyanezen rendelet 25. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) Az olyan bíróság által hozott, fizetésképtelenségi eljárás lefolytatására és befejezésére vonatkozó határozatokat, valamint jóváhagyott egyezségeket, amely bíróságnak az eljárás megindítására vonatkozó határozatát a 16. cikknek megfelelően elismerik, minden további alaki követelmény nélkül el kell ismerni. Az ilyen határozatokat az egyezményhez való csatlakozási okmányokkal módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló [1968. szeptember 27-i] Brüsszeli Egyezmény [(HL 1972. L 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény)] 31–51. cikkének – a 34. cikk (2) bekezdése kivételével – megfelelően hajtják végre.

Az első albekezdést a fizetésképtelenségi eljárásokból közvetlenül származó és a hozzájuk szorosan kapcsolódó határozatokra abban az esetben is alkalmazni kell, ha azokat egy másik bíróság hozta.

Az első albekezdést a fizetésképtelenségi eljárás megindítása iránti kérelmet követően hozott biztosítási intézkedésekre vonatkozó határozatokra is alkalmazni kell.

(2) Az (1) bekezdésben említettektől eltérő határozatok elismerését és végrehajtását az (1) bekezdésben említett egyezmény szabályozza, feltéve hogy ez az egyezmény alkalmazható.”

7 A 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése meghatározza ez utóbbi rendelet tárgyi hatályát. A fenti rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, és az nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre.

8 A 44/2001 rendelet 1. cikkének (2) bekezdése előírja:

„E rendelet nem vonatkozik:

[…]

b) csődeljárásra, kényszeregyezségre és hasonló eljárásokra;

[…]”.

Az alapügy és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 A német jog hatálya alá tartozó German Graphics eladói minőségben olyan, gépek adásvételére vonatkozó szerződést kötött a holland jog hatálya alá tartozó Holland Bindinggel, amelyben a javára tulajdonjog-fenntartást kötöttek ki.

10 A Rechtbank Utrecht (Hollandia) a 2006. november 1-jei ítéletével megállapította a Holland Binding fizetésképtelenségét, és felszámolót jelölt ki.

11 A Landgericht Braunschweig (Németország) a 2006. december 5-i végzésével helyt adott a German Graphics által a Holland Binding helyiségeiben, Hollandiában található egyes gépek tekintetében való biztosítási intézkedések elrendelése iránt előterjesztett kérelemnek. E kérelmet az említett tulajdonjog-fenntartási kikötésre alapozták.

12 2006. december 18-án a voorzieningenrechter te Utrecht (az ultrechti ideiglenes intézkedésről határozó bíró) végrehajthatóvá nyilvánította a Landgericht Braunschweig végzését. Ezt követően A. van der Schee mint a Holland Binding felszámolója fellebbezést nyújtott be e határozat ellen a Rechtbank Utrechthez, amely a 2007. március 28-i határozatával hatályon kívül helyezte az említett végzést. A German Graphics a Rechtbank Utrecht határozata ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Hoge Raad der Nederlandenhez.

13 A Hoge Raad der Nederlanden a 2008. június 20-i végzésével az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az [1346/2000] rendelet 25. cikkének (2) bekezdését, hogy az ott használt megfogalmazás, amely szerint »feltéve hogy ez az egyezmény [azaz a 44/2001 rendelet] alkalmazható«, azt jelenti, hogy a 44/2001 rendelet elismerésre és végrehajtásra vonatkozó szabályai az [1346/2000] rendelet 25. cikkének

(1) bekezdésében említettektől eltérő határozatok tekintetében csak akkor minősíthetők alkalmazhatónak, ha előbb megvizsgálták, hogy e határozatok a 44/2001 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján ki vannak-e zárva ez utóbbi rendelet tárgyi hatálya alól?

2) Úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontját az [1346/2000] rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, hogy az a körülmény, hogy valamely tulajdonjog-fenntartás hatálya alatt álló dolog a vevő elleni fizetésképtelenségi eljárás megindításának időpontjában abban a tagállamban található, amelyben a fizetésképtelenségi eljárást megindították, ahhoz vezet, hogy az eladó e tulajdonjog-fenntartásra alapított, a German Graphics követeléséhez hasonló követelése olyan követelésnek tekintendő, amely a 44/2001 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozik, és ezért e rendelet tárgyi hatálya alól ki van zárva?

3) Jelentőséggel bír-e a 2. kérdés keretében az a körülmény, hogy az [1346/2000] rendelet 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint a fizetésképtelenségi eljárást megindító tagállam jogszabályai határozzák meg a vagyontárgyakat, amelyek a vagyon részét képezik?"

Az első kérdésről

14 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 44/2001 rendelet rendelkezései alapján az 1346/2000 rendelet 25. cikkének (2) bekezdése értelmében valamely határozat elismerésének megállapíthatóságát megelőzően feladata-e a végrehajtási eljárást lefolytató bíróságnak annak ellenőrzése, hogy az említett határozat ez utóbbi rendelet tárgyi hatálya alá esik-e.

15 A fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozó határozatok elismerését az 1346/2000 rendelet 16–26. cikke szabályozza. Ezek keretében többek között e rendelet 25. cikke a fizetésképtelenségi eljárás megindítására vonatkozó határozatokon kívüli határozatok elismerésére és végrehajthatóságára irányul.

16 Az említett 25. cikk egyrészt (1) bekezdésének első albekezdésében az ilyen eljárás „lefolytatására és befejezésére vonatkozó határozatokat", másrészt (1) bekezdésének második és harmadik albekezdésében „a fizetésképtelenségi eljárásokból közvetlenül származó és a hozzájuk szorosan kapcsolódó" határozatokat, továbbá bizonyos biztosítási intézkedésekre vonatkozó határozatokat szabályozza, illetve (2) bekezdésében „az (1) bekezdésben említettektől eltérő határozatokat […], feltéve hogy ez az egyezmény [tudniillik a Brüsszeli Egyezmény] alkalmazható".

17 Következésképpen az 1346/2000 rendelet 25. cikkének (2) bekezdése szerinti határozatok nem tartoznak e rendelet tárgyi hatálya alá. Ezenkívül nem kizárt, hogy ezek között szerepelnek olyan határozatok, amelyek nem tartoznak sem az 1346/2000 rendelet, sem pedig a 44/2001 rendelet tárgyi hatálya alá. E tekintetben a 25. cikk (2) bekezdésének szövegéből az következik, hogy a 44/2001 rendeletnek valamely határozatra való alkalmazása e rendelkezés alapján annak a feltételnek van alárendelve, hogy e határozat az utóbbi rendelet tárgyi hatálya alá tartozzon.

18 Ebből következik, hogy ha az érintett határozat nem polgári vagy kereskedelmi ügyekre vonatkozik, vagy ha a 44/2001 rendelet 1. cikkében előírt hatálya alóli valamely kizárás alkalmazandó, a fenti rendeletet nem lehet alkalmazni.

19 Ebből következően a végrehajtási eljárást lefolytató bíróság az olyan határozat elismerésének megállapítását megelőzően, amely nem tartozik az 1346/2000 rendelet tárgyi hatálya alá, köteles a 44/2001 rendelet rendelkezéseinek megfelelően megvizsgálni, hogy a szóban forgó határozat ez utóbbi rendelet tárgyi hatálya alá tartozik-e.

20 A fentiekből következik, hogy az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1346/2000 rendelet 25. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „feltéve hogy ez az egyezmény alkalmazható" fordulat azt jelenti, hogy a 44/2001 rendelet elismerésre és végrehajtásra vonatkozó szabályainak az 1346/2000 rendelet 25. cikke (1) bekezdésében érintettektől eltérő határozatok tekintetében való alkalmazhatósága megállapítását megelőzően meg kell vizsgálni, hogy e határozatok ki vannak-e zárva a 44/2001 rendelet tárgyi hatálya alól.

A második és harmadik kérdésről

21 A második és harmadik kérdésével – amelyeket célszerű együttesen vizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a fizetésképtelenségi eljárásnak a vevővel szemben való megindításából következően, és mivel a tulajdonjogfenntartás hatálya alatt álló dolog az ezen eljárás megindításának helye szerinti tagállamban található, az eladó által a fenti vevővel szemben indított és e tulajdonjogfenntartásra alapított keresete ki van-e zárva a 44/2001 rendelet tárgyi hatálya alól.

22 E kérdések megválaszolásához utalni kell a 44/2001 rendelet preambulumbekezdéseire. A rendelet (2) preambulumbekezdése szerint a joghatóságra és a határozatok elismerésére vonatkozó nemzeti jogszabályok között fennálló egyes különbségek akadályozzák a belső piac megfelelő működését. A rendelet (7) preambulumbekezdése szerint e rendelet hatályának – egyes, pontosan meghatározott ügyektől eltekintve – ki kell terjednie valamennyi jelentős polgári és kereskedelmi ügytípusra. Az említett rendelet (15) preambulumbekezdése hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a harmonikus jogalkalmazás érdekében biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatokat két tagállamban.

23 E preambulumbekezdések alátámasztják, a közösségi jogalkotó szándéka arra irányult, hogy a 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő „polgári és kereskedelmi ügyekben" fogalmat tág értelemben határozza meg, és ebből következően széles tárgyi hatályt jelöljön ki a rendelet számára.

24 Szintén ezt az értelmezést erősíti az 1346/2000 rendelet (6) preambulumbekezdésének első mondata is, amely szerint az arányosság elvének megfelelően ennek a rendeletnek a fizetésképtelenségi eljárás megindítása tekintetében irányadó joghatósági rendelkezésekre kell korlátozódnia, valamint olyan határozatokra, amelyeket közvetlenül a fizetésképtelenségi eljárás alapján hoznak, és amelyek szorosan kapcsolódnak az ilyen eljáráshoz.

25 Következésképpen a fenti rendelet tárgyi hatályát nem lehet kiterjesztően értelmezni.

26 Ennek tisztázását követően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság a Brüsszeli Egyezményre vonatkozó ítélkezési gyakorlata keretében kimondta, hogy valamely kereset csődeljáráshoz kapcsolódik, ha közvetlenül a csődeljárásból származik, és szorosan a felszámolási eljárás vagy a bíróság előtt kötött egyezség keretébe illeszkedik (lásd a 133/78. sz. Gourdain-ügyben 1979. február 22-én hozott ítélet [EBHT 1979, 733. o.] 4. pontját). Az ilyen jellemzőkkel bíró kereset ennélfogva nem tartozik ezen egyezmény hatálya alá (lásd a C-339/07. sz. Seagon-ügyben 2009. február 12-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-767. o.] 19. pontját).

27 Mivel a 44/2001 rendelet a tagállamok viszonylatában a Brüsszeli Egyezmény helyébe lép, a Bíróság által az utóbbi rendelkezéseire vonatkozóan adott értelmezés az utóbbiakra is érvényes, amennyiben a Brüsszeli Egyezmény és a 44/2001 rendelet rendelkezései egyenértékűnek tekinthetők. Ezenkívül a 44/2001 rendelet tizenkilencedik preambulumbekezdéséből következik, hogy biztosítani kell a Brüsszeli Egyezmény és az említett rendelet értelmezése közötti folytonosságot (a C-167/08. sz., Draka NK Cables és társai ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3477. o.] 20. pontja).

28 Márpedig a 44/2001 rendelet által létrehozott rendszerben az e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja ugyanazt a helyet foglalja el, és ugyanazt a feladatot tölti be, mint a Brüsszeli Egyezmény 1. cikke második bekezdésének 2. pontja. Ezenfelül a két rendelkezés szövege azonos (a C-111/08. sz. SCT Industri ügyben 2009. július 2-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-5655. o.] 23. pontja).

29 A fentiekre tekintettel a Gourdain-ügyben hozott ítéletből következő ítélkezési gyakorlat értelmében az alapügyben szereplő bírósági eljárás és a fizetésképtelenségi eljárás között fennálló kapcsolat erőssége a döntő annak eldöntésekor, hogy a 44/2001 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő kizárás alkalmazandó-e.

30 Azonban meg kell állapítani, hogy az olyan helyzetben, mint amilyen az alapügyben szerepel, ez a kapcsolat nem mutatkozik sem elég közvetlennek, sem pedig elég szorosnak a 44/2001 rendelet alkalmazásának kizárásához.

31 Ugyanis az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy a German Graphics mint a Landgericht Braunschweig előtt kezdeményezett eljárás felperese kérte a tulajdonában álló vagyontárgyak visszaszolgáltatását, és hogy e bíróságnak csak egyes olyan gépek tulajdonjogára vonatkozó kérdést kellett tisztáznia, amelyek a Holland Binding helyiségeiben találhatók Hollandiában. Az ezen jogkérdésre adandó válasz független a fizetésképtelenségi eljárás megindításától. A German Graphics által benyújtott kereset csak az utóbbi társaság javára kikötött tulajdonjog-fenntartás alkalmazásának biztosítására szolgál.

32 Másként fogalmazva, az említett tulajdonjog-fenntartási kikötés iránti kereset önálló keresetet képez, mivel nem a fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozó jogon alapul, és mivel nem követeli meg sem ilyen típusú eljárás megindítását, sem pedig felszámolóbiztos közreműködését.

33 E körülmények között önmagában az a tény, hogy a felszámolóbiztos a jogvitában félként vesz részt, nem elégséges ahhoz, hogy a Landgericht Braunschweig előtt kezdeményezett eljárást úgy minősítsük, mint amely a felszámolási eljárásból származik, és szorosan a felszámolási eljárás keretébe illeszkedik.

34 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy az olyan kereset, mint amilyet a German Graphics a Landgericht Braunschweig előtt indított, nincs kizárva a 44/2001 rendelet tárgyi hatálya alól.

35 A kérdést előterjesztő bíróság számára azonban kérdéses, hogy az 1346/2000 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése befolyásolhatja-e azon keresetek minősítését, amelyek valamely fizetésképtelenségi eljáráshoz kapcsolódnak. E rendelkezés azonban annak megállapítására korlátozódik, hogy „egy vagyontárgy vevője elleni fizetésképtelenségi eljárás megindítása nincs hatással a tulajdonjog fenntartásán alapuló eladói jogokra, ha az eljárás megindításakor a vagyontárgy az eljárás megindításának helye szerinti államtól eltérő tagállam területén volt". Másképpen fogalmazva, az említett rendelkezés csupán olyan anyagi jogi szabálynak minősül, amely az eladó védelmét szolgálja a fizetésképtelenségi eljárás megindításának helye szerinti államtól eltérő tagállam területén található vagyontárgyak tekintetében.

36 Ráadásul az említett 7. cikk (1) bekezdése az alapügyben nem alkalmazható, mivel a German Graphics vagyontárgyai a fizetésképtelenségi eljárás megindításakor Hollandiában, azaz az ezen eljárás megindításának helye szerinti tagállamban voltak.

37 Azon hatást illetően, amelyet az 1346/2000 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja gyakorolhat a Bíróságnak az alapügyben benyújtott, szóban forgó kereset minősítése vonatkozásában adott válaszára, meg kell állapítani, hogy ez a rendelkezés csak a jogszabályok kollíziójának megelőzésére irányul annak előírásával, hogy a fizetésképtelenségi eljárás megindításának helye szerinti állam joga alkalmazandó, hogy meghatározzák „a vagyontárgyakat, amelyek a vagyon részét képezik, és az adós által a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően szerzett vagy rá háramló vagyontárgyak kezelését".

38 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában előírt kivételt az 1346/2000 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, figyelemmel az utóbbi rendelet 4. cikke (2) bekezdésének b) pontjára, úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az eladó által tulajdonjog-fenntartási kikötés alapján a fizetésképtelen vevővel szemben indított keresetre, ha a tulajdonjog-fenntartás tárgyát képező vagyontárgy az említett vevő elleni fizetésképtelenségi eljárás megindításának időpontjában abban a tagállamban található, amelyben a fizetésképtelenségi eljárást megindították.

A költségekről

39 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet 25. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „feltéve hogy ez az egyezmény alkalmazható” fordulat azt jelenti, hogy a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet elismerésre és végrehajtásra vonatkozó szabályainak az 1346/2000 rendelet 25. cikke (1) bekezdésében említettektől eltérő határozatok tekintetében való alkalmazhatósága megállapítását megelőzően meg kell vizsgálni, hogy e határozatok ki vannak-e zárva a 44/2001 rendelet tárgyi hatálya alól.

2) A 44/2001 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában előírt kivételt az 1346/2000 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, figyelemmel az utóbbi rendelet 4. cikke (2) bekezdésének b) pontjára, úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az eladó által tulajdonjog-fenntartási kikötés alapján a fizetésképtelen vevővel szemben indított keresetre, ha a tulajdonjog-fenntartás tárgyát képező dolog az említett vevő elleni fizetésképtelenségi eljárás megindításának időpontjában abban a tagállamban található, amelyben a fizetésképtelenségi eljárást megindították.

Aláírások